

Järgnevad ülestähendused põhinevad etendustelt 1991. aasta oktoobris ja 1992. aasta veebruaris. Arvan "Madama Butterfly" olevat Neeme Kuninga seninähtud lavastustest ("Armujook", "Hoffmanni lood", "Figaro pulm") parim. On välditud liigset emotsionaalsust ja lavalist aktiivsust, mis ei laseks kõlama jääda psühholoogilisel draamal. Žestide, miimika, vihjete ja liigutustega on säilitatud ooperi habras olemus. Mõjuv on lõpplahendus. Lavastaja on osanud valida meeskonda: konsultant Agu Sisask, kunstnik Jaak Vaus ja kostüümikunstnik Ivo Nikkolo. Lavalahenduses on oma sümbolika: elamu interjäär, liukuvad ruumid, sild, meeoludega muutuv värvigamma. Kui Jaak Vaus on suurte kogemustega lavakujundaja, siis moekunstnik Ivo Nikkolo oli lavastajale pärast koostöö ettepanekut tunnistanud, et ta pole elus ooperis käinud. Kostüümikunstnikuna on avalööök igatahes täistabamus.

Muusikateroiku ettevalmistamisel on põhilise töö teinud kontsertmeistrid ja muidugi dirigent Vello Pähn, kes mängukava järgi otsustades kannab teatris praegu kõige suuremat koormust. Oktoobris nähtu oli ehk veel liiga kammitsetud, võimalik, et seda mõjutas ka nimi-osalise Solveig Raja (Riia) seekord mitte väga kindel osatäitmine. Mäletame ju tema häid rolle "Attilast" ja "Normast" ja nii kujunes ootus tulemusest suuremaks. Hiljuti nähtu põhjal tuleb Vello Pähnale küll täit tunnustust jagada: vaba muusitseerimine, tasakaal lava ja orkestri

LIBLIKAST KUI ILU JA ELU VÄLJENDAJAST

Jaapani sümboolikast, Ida ja Lääne kultuuri vastandamisest, geiša-institutsioonist saab lugeda Giacomo Puccini ooperi "Madama Butterfly" kavalehelt. Agu Sisaski kirjapandud mõtisklus on teave või meenus ooperi mõistmiseks, mille põhiline liin on ellusuhtumise konflikt ja sellest tulenev tragöödia.

"Madama Butterfly" (1904) on Puccinil kui veristliku muusikadraama kammerlik ja impressionistlikult kujundatud variant. Kogu teose keskmes on nimikangelanna ja tema üleelamiste gamma: I vaatus — armastus, II vaatus — lootus, III vaatus — kibe pettumus.

Foto: GUNNAR VAIDLA

vahel. Cho-Cho-Sani laulis Soome Rahvusoperis töötav jaapanlanna Chieko Okabe, kelle hääl ei ole eriti suur, aga ta tõi etendusse palju värskust. Hommikumaiselt habras ja siiras kangelanna mõjutas mitme teisegi tegelase (Bonzo, Goro) käitu-

mist.

Ja nüüd üks mõtlemapanev fakt. Kui ainult oma teatri jõude silmas pidada, võiks ooperi nimi olla "Pinkerton", mis sest, et osa on nimitelgelasest tagasihoidlikum. Suurepäraselt vokaalses ja mängulises

vormis on Ivo Kuusk ja mitte ainult selles osas. Meenutagem, et Ivo Kuusel oli kandev roll kõigis Stockholmis antud etendustes. Meeldivali lahendab osa Vello Jürna ja tuleb rõõmustada tema vokaalse edu ning kindluse üle. Tar-

mo Silla Ameerika konsul Sharpless on konkreetne karakter, veidi irooniline Pinkertoni suhtes ja Cho-Cho-Sani valule kaasaelav. Väino Puura samas osas on aga liiga üheplaaniline ja osavõimatu. Suzukil on ooperis tähenduslik osa: ta palvetab oma käskijanna pärast, lohutab teda ja elab ta saatusele kaasa. Urve Tauts ei muutu siin sentimentaalseks, varjatud pinge ja vaoshoitus on pigem protest ülekohu vastu. Kõrvalosadest jäid meelde Villu Valdmaa ja Mati Vaikmaa toimekas kosjasobitaja Goro (noortele baritonidele ei näi tenoripartii raskusi valmistavat), Riina Kadaja ja Airi Udrase Kate Pinkerton ja Teo Maiste preester Bonzo, kes küll esimesel etendusel oli liiga agressiivne, viimati aga palju leebem. Olustiku, miljöö ja tüüpide loomisel ei ole vähe tähtis ka koor (koormeister Anne Dorbek). Viimasel etendusel oli koor heas vormis ja kõlas ühtlaselt (eriti naiskoor). Veel parem oleks, kui järgmisel korral võiks sedasama öelda ka III vaatuses tenorite lauluhääle kohta.

Kavalehelt võib lugeda, et jaapani klassikalistes luuleridades äratab liblikalend üles päikesevalguses uinunud niidu. Seekordne "Butterfly", mis on ooperi seitsmes lavastus "Estonias", äratas teatris ühe traditsiooni — enne esietendust tutvustada uut lavastust talveaias. Ma ei tea, kes on selle mõtte autor, aga olgu ta kiidetud. Kuulu järgi on kõik esietenduste-eelsed öhtud korda läinud.